

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ה"פ 8947-12-09 ותד נ' עיריית הרצליה

בפני כב' השופט יונה אטדגי

המבקש

סאמי ותד

ב"כ עו"ד נסים שמיה

נגד

המשיבה

עיריית הרצליה

ב"כ עו"ד אפרת דבוש-ינקלביץ

פסק דין

1. פסק הדין דן בתנאים, בהם יכולה העירייה לגבות חוב ארנונה של חברה שהחזיקה בנכס מבעל השליטה בה, בהתאם לסעיף 8(ג) לחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ג-1992 (להלן: חוק ההסדרים).
2. חברת "ביו בון סיינטיפיק בע"מ" (להלן: החברה) החזיקה בנכס בתחום העיר הרצליה, עד שחדלה מפעילותה ביום 1.3.06. החברה הותירה חוב ארנונה למשיבה בגין התקופה שמיום 1.2.05 עד ליום 1.3.06, על סך 48,706 ₪ (נכון ליום 19.1.10).
3. המבקש היה בעליה ומנהלה הרשום של החברה. המשיבה נכשלה במאמציה לגבות את חוב הארנונה מהחברה, ועל כן נקטה בהליכי גבייה נגד המבקש על פי פקודת המיסים (גבייה) (בהסתמך על סעיף 8(ג) לחוק ההסדרים הנ"ל). המבקש עותר בתובענה זו לפסק דין הצהרתי, לפיו המשיבה איננה רשאית לנקוט בהליכי גבייה נגדו. המשיבה טוענת, כי הליכי הגבייה הננקטים נגד המבקש הם כדין. בכתב תשובתה לתובענה טענה המשיבה גם לסילוק התובענה על הסף מחוסר סמכות עניינית, אך טענה זו נזנחה על ידה בסיכומיה.

4. להלן לשון סעיף 8(ג) לחוק ההסדרים :

"על אף הוראות סעיף קטן (א) והוראות כל דין, היה הנכס נכס שאינו משמש למגורים, והמחזיק בו הוא חברה פרטית שאינה דייר מוגן לפי חוק הגנת הדייר [נוסח משולב], התשל"ב – 1972 (בסעיף זה – עסק), ולא שילם המחזיק את הארנונה הכללית שהוטלה עליו לפי סעיף קטן (א), כולה או חלקה, רשאית הרשות המקומית לגבות את חוב הארנונה הסופי מבעל השליטה בחברה הפרטית, ובלבד שהתקיימו לגבי הנסיבות

המיוחדות המנויות בסעיף 119א(א) לפקודת מס הכנסה, בשינויים המחויבים; בסעיף זה –

'חוב ארנונה סופי' – חוב לתשלום ארנונה, שחלף לגביו המועד להגשת השגה, ערר או ערעור, לפי הענין (בסעיף זה – הליכי ערעור), ואם הוגשו הליכי ערעור או תובענה אחרת – לאחר מתן פסק דין חלוט או החלטה סופית שאינה ניתנת לערעור עוד;

'חברה פרטית' – כהגדרתה בחוק החברות, התשנ"ט – 1999;

'בעל שליטה' – כהגדרתו בסעיף 119א לפקודת מס הכנסה."

הסעיף הרלבנטי לענייננו הוא סעיף 119א(א)(3) לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א – 1961 (להלן – **הפקודה**), שזה לשונו:

"בלי לגרוע מהוראות פסקאות (1) ו-(2), היה לחבר בני אדם חוב מס סופי והוא התפרק או הפסיק את פעילותו בלי ששילם את חוב המס האמור, יראו את הנכסים שהיו לחבר כאילו הועברו לבעלי השליטה בו בלא תמורה, וניתן לגבות מהם את חוב המס, אלא אם כן הוכח אחרת להנחת דעתו של פקיד השומה".

5. מצירופם של שני הסעיפים הנ"ל יוצא, שאלה הם התנאים להפעלת סמכותה של הרשות המקומית לגבות את חוב הארנונה של החברה מבעל השליטה בה:

- א. נכס שאינו משמש למגורים,
- ב. המחזיק בנכס היא חברה פרטית,
- ג. ההחזקה בנכס אינה מתוקף דיירות מוגנת,
- ד. החברה לא שילמה את הארנונה, כולה או חלקה,
- ה. חוב הארנונה הוא סופי,
- ו. החברה התפרקה או הפסיקה את פעילותה,
- ז. האדם, שהרשות מבקשת לגבות ממנו את החוב, הוא בעל שליטה בחברה,
- ח. עובר להתפרקותה או להפסקת פעילותה, היו לחברה נכסים.

בהתקיים כל התנאים הנקובים לעיל קמה חזקה כפולה, הניתנת לסתירה, ולפיה:

- א. הנכסים של החברה הועברו לבעל השליטה,
 - ב. הנכסים הועברו לו בלא תמורה.
- אזי, רשאית הרשות המקומית לגבות את חוב הארנונה של החברה מבעל השליטה בה.

6. על תכליתה של החקיקה הנדונה כאן, אמר כב' השופט ישעיהו שנלר את הדברים הבאים ב-[ע"א 2139/08 הלל ואח' נ' מועצה מקומית כפר שמריהו](#) (2010, פורסם בנבו, סעיף 15 לפסק הדין):

"הוראות סעיף 8(ג) לחוק ההסדרים באה לעולם בתיקון חקיקה עקיף בסעיף 79 לחוק המדיניות הכלכלית בשנת הכספים 2004 (תיקוני חקיקה) תשס"ד-2004. תכליתו של התיקון הייתה לצייד את הרשויות המקומיות באמצעי גבייה יעילה של חובות ארנונה על מנת לשפר את מצבם הכלכלי הרעוע אותה עת.

אחד האמצעים שקבע המחוקק היה לאמץ את "חוקת ההברחה" בסעיף 119א(א)(3) לפקודה, ובכך להסמיך את הרשויות המקומיות לגבות את חוב הארנונה שהותירה חברה פרטית שהפסיקה את פעילותה, מבעל השליטה באותה חברה, אם בעל השליטה לא הצליח לסתור את החזקה שנכסי החברה הועברו אליו ללא תמורה.

טענת המערערים היא כי הוראה זו מאפשרת "הרמת מסך" רחבת היקף בניגוד לעיקרון האישיות המשפטית הנפרדת בדיני התאגידים, העולה כדי פגיעה בזכות הקניין המעוגנת בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

אולם כבר נקבע שתכליתו של סעיף 8(ג) לחוק ההסדרים היא תכלית ראויה. הזהות המשפטית בין בעל שליטה בחברה פרטית ובין החברה, מצדיקה את הטלת חובות הארנונה על כתפיו, בנסיבות בהן לא עולה בידי לסתור את החזקה שנכסי החברה הועברו אליו ללא תמורה, ואין לראות בפגיעה בקניינו בנסיבות האמורות פגיעה שאינה מידתית (ראו [ע"מ \(תל-אביב\) 1311/07 רובינשטיין צבי נ' עיריית רעננה](#) (לא פורסם, [פורסם בנבו], 16.10.07).

7. במקרה דנן, המבקש אינו משיג על חוקיותה או צדקתה של הוראת החוק הנדונה וכן אינו חולק, כי התקיימו כאן כל שבעת התנאים הראשונים הנקובים בסעיף 6 דלעיל.

המחלוקת בין הצדדים היא בהתקיימותו של התנאי האחרון, כלומר בשאלה: האם היו לחברה, עובר להפסקת פעילותה, נכסים?

אם כן, מתקיימת החזקה הכפולה דלעיל, ואם המבקש לא הצליח לסותר, אזי רשאית המשיבה לגבות את החוב ממנו.

אם לא היו נכסים, המשיבה אינה יכולה לפעול כנגד המבקש.

8. ויודגש: החזקה הקמה מכוח סעיף 8(ג) לחוק ההסדרים הינה, כאמור, שהנכסים עברו לבעל השליטה וכי הם עברו אליו ללא תמורה.

אין חזקה, לפיה היו לחברה נכסים.

התוצאה הנובעת מכך היא, שהרשות המקומית, המבקשת להוציא כספים מבעל השליטה בחברה, עליה מוטל עול ההוכחה להראות, כי היו לחברה נכסים (עובר לפירוקה או להפסקת פעילותה), כפי שמוטל עליה להוכיח את קיומם של שאר התנאים שנמנו לעיל.

חשיבותה של תוצאה זו גוברת לאור זאת, שהרשות המקומית רשאית לפעול נגד בעל השליטה, שאינו החייב הישיר בחוב הארנונה, בהליכי גבייה מינהלית לפי **פקודת המיסים (גביה)**, בלא שמוטל עליה להוכיח מראש את התקיימותם של כל התנאים האמורים.

כיוון שכך, מוטל על הרשות המקומית, בטרם תפעל כך, לפעול באופן מרוסן וזהיר, תוך בחינה קפדנית ודווקנית של מילוי כל התנאים הדרושים (השוו: פסק דינה של כב' השופטת מיכל רובינשטיין ב-[עת"מ \(מחוזי ת"א\) 1260/07 כהן שור נ' עיריית חולון](#) (פורסם בנבו, סעיף 22 לפסק הדין)).

9. בענייננו, אני סבור, כי המשיבה לא עמדה בנטל המוטל עליה, להוכיח כי היו לחברה נכסים, עובר להפסקת פעילותה.

המשיבה לא צירפה תצהיר כלשהו לתשובתה, לא העידה כל עד מטעמה, ובמועד הדיון שנקבע להוכחות היא הסתפקה בהצגת מאזני החברה לשנים 1995-1996 (מ/ש1), וויתרה על חקירתו של המבקש.

בסיכומיה הצביעה המשיבה על הטורים במאזנים המתארים את "הרכוש השוטף" לשנים האמורות: 390,361 ₪ ו-249,172 ₪, בהתאמה, מתוכם "רכוש קבוע": 279,517 ₪ ו-224,695 ₪, בהתאמה, כאשר על פי "באור 2" לאותם מאזנים, רכוש זה כולל ציוד משרדי ותוכנה, ריהוט משרדי ורכבים.

טוענת המשיבה, כי בכך הוכחו קיומם של נכסים שהיו לחברה, עובר להפסקת פעילותה.

10. כיוון שהמבקש לא נחקר, לא ניתנה לו הזדמנות להעיד מה נעשה עם הרכוש האמור.

ב"כ המבקש טען בסיכומיו, כי הרכבים היו משועבדים לבנק ולגורם שלישי, אשר מימשו את השעבוד, וכי הציוד והריהוט המשרדי הושארו לשוכר החדש, כדי לשכנעו להיכנס למושכר במקומם.

אמנם, בקשר לאחד הרכבים, ב"כ המבקש הציג עוד במהלך הדיון מכתב ששלח למשיבה, המפרט את השעבוד הקיים עליו (המכתב לא סומן), אך אני מסכים עם ב"כ המשיבה כי המבקש לא רשאי היה להתייחס בסיכומיו לראיות שלא הובאו במשפט, והדבר יבוא לידי ביטוי בפסיקת ההוצאות.

11. ואף על פי כן, אינני סבור שניתן להסתמך על קריאה חלקית של המאזנים. אותם מאזנים, שהמשיבה מבקשת להסתמך עליהם, מצביעים, בשתי השנים, על התחייבויות שוטפות בשיעור של למעלה מ-1 מיליון ₪ באופן שהגרעון בסוף השנה עמד על סך של כ-650,000 ₪ בסוף שנת 1995 וכ-760,000 ₪ בסוף שנת 1996.

ההנחה המסתברת היא, לכן, שנכסיה הכספיים של החברה, המפורטים בטורי הרכוש השוטף והרכוש הקבוע, נבלעים בהתחייבויותיה, העולות עליהם כמה מונים, באופן שהגרעון השנתי הגדול אינו מותיר כל "נכס" ממש לחרבה.

לשון אחרת: הבדיקה, על פיה ניתן יהיה לקבוע, אם נותרו "נכסים" לחברה, עובר להפסקת פעילותה, איננה יכולה להתבסס על ממצאים סלקטיביים מתוך המאזנים, אלא על מכלול האמור במאזן, ובעיקר על ה"שורה הסופית" שלו.

כך הוא אם מבקשים להסתמך על קריאת מאזן החברה, בלבד, כפי שהמשיבה נהגה כאן.

כמובן, אין מניעה להוכיח קיומם של נכסים, עובר להפסקת פעילות החברה, בדרכים אחרות.

12. המסקנה הנובעת מכל האמור לעיל היא, שהמשיבה לא עמדה בנטל המוטל עליה, להוכיח כי לחברה היו נכסים, עובר להפסקת פעילותה.

לפיכך, לא קמו החזקות האמורות והנטל לא עבר אל המבקש לסתור אותן.

יצוין, כי עניין דומה נדון בפני ב-[ה"פ 200981/08 סיני נ' עיריית הרצליה](#), [פורסם בנבו], ואף באותו עניין הגעתי למסקנות דומות (פסק דין מיום 15.9.10).

13. **התוצאה:**

ניתן בזה צו הצהרתי, לפיה המשיבה מנועה מלנקוט הליכי גבייה נגד המבקש בהקשר לחוב הארנונה הנדון.

כל הפעולות שננקטו בקשר להליכי גבייה אלה – בטלות.

אין צו להוצאות.

ניתן היום, כ"ג כסלו תשע"א, 30 נובמבר 2010, בהעדר הצדדים.

יונה אטדגי 54678313/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)